

Č. 2/2000

Po otevření zásilky vydané podle § 86 odst. 1 trestního řádu (§ 87 odst. 1 trestního řádu) není vyloučeno odevzdat tuto zásilku adresátovi podle § 87 odst. 2 věty první trestního řádu ve stavu, ze kterého adresát nezjistí, že zásilka byla otevřena.

Dle sdělení Krajského státního zastupitelství v Brně došlo v trestní věci, v níž bylo vedeno trestní stíhání pro trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák., k otevření zásilky zadržené ve smyslu § 86 odst. 1 tr. ř., a poté, co byly z obsahu písemnosti zjištěny údaje nasvědčující tomu, že korespondence bude pokračovat a z této bude možné zjistit motiv stíhané trestné činnosti, byla zásilka opětovně uzavřena a v tomto stavu odevzdána ve smyslu § 87 odst. 2 věty první tr. ř. jejímu adresátovi.

Úřad vyšetřování pro ČR Policie České republiky zaujal k výkladu postupu podle § 87 odst. 2 tr.ř. rozdílné stanovisko, a to, že „obligatorní opětovné uzavření zásilky, která byla otevřena dle § 87 odst. 1 tr. ř., resp. její uvedení do původního stavu, nemá oporu v zákoně.

Způsob nakládání se zásilkou vydanou podle § 86 odst. 1 tr. ř., která byla podle § 87 odst. 1 tr. ř. otevřena, je upraven v § 87 odst. 2 tr. ř., a to jednak pro případ, kdy po otevření má být zásilka odevzdána adresátovi (věta první tohoto zákonného ustanovení), jednak pro situaci, kdy odevzdáním zásilky by mohlo dojít ke zmaření nebo podstatnému ztížení účelu trestního stíhání (věta druhá citovaného zákonného ustanovení).

Má-li být zásilka po otevření odevzdána adresátovi, stanoví trestní řád, že „Otevřená zásilka se odevzdá adresátovi, a není-li jeho pobyt znám a není-li zásilka určena do vlastních rukou, některému z jeho rodinných příslušníků, jinak se zásilka vrátí odesilateli.“ Podrobněji postup při odevzdání zásilky otevřené ve smyslu § 87 odst. 1 tr. ř. adresátovi trestní řád neupravuje. Instrukce pro vyšetřovatele a policejní orgány Policie České republiky k postupu v trestním řízení č. 82/1995 pouze konstatuje, že k otevření zásilky podle § 87 odst. 1 tr. ř. je třeba souhlasu soudce (čl. 60 odst. 2), jinak postup vyšetřovatele v těchto případech rovněž neupravuje.

Podle platné právní úpravy nelze dospět k závěru, že otevřená zásilka musí být ve všech případech odevzdána adresátovi v takovém stavu, ze kterého by bylo zřejmé, že odevzdání zásilky předcházelo její otevření. Výraz „otevřená zásilka“ v ustanovení § 87 odst. 2 věta první tr. ř. nelze totiž vykládat tak, že se jedná o „otevřenou“ zásilku ve fyzickém, vlastním smyslu slova, nýbrž tak, že se jedná o zásilku otevřenou podle § 87 odst. 1 tr. ř. Smyslem zajišťovacích úkonů upravených v ustanovení § 86 a § 87 tr. ř. je zjistit obsah nedoručených zásilek a dosáhnout tak objasnění skutečností závažných pro trestní řízení. Instituty zadržetí a otevření zásilek představují zásah do práva listovního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv (čl. 13 Listiny základních práv a svobod), je proto třeba při nařízení vydání zásilky a vyslovení souhlasu k jejímu otevření postupovat striktně dle znění příslušných ustanovení trestního řádu, včetně sepsání protokolu o otevření zásilky (§ 55 a § 56 tr. ř.). Jestliže však tato ustanovení neupravují stav, ve kterém má být otevřená zásilka odevzdána adresátovi, nelze dospět k závěru, že její odevzdání v původním, tj. uzavřeném stavu, nemá oporu v zákoně.

Bude proto v každém konkrétním případě záležet na posouzení, zda účelu sledovaného postupem dle § 86 a § 87 tr. ř. bylo dosaženo již zjištěním obsahu jedné nedoručené zásilky, a je možné zásilku odevzdat adresátovi ve stavu, ze kterého

ihned zjistí, že zásilka byla otevřena, nebo zda údaje obsažené v zadržené a otevřené zásilce nasvědčují tomu, že korespondence mezi adresátem a odesilatelem bude pokračovat a lze důvodně předpokládat, že bude obsahovat další údaje umožňující objasnění stíhané trestné činnosti a zjištění jejího pachatele a je proto třeba postupovat tak, aby adresát v tomto stadiu trestního řízení bezprostředně nezjistil, že zásilka byla otevřena. Pokud by ve druhém případě nebylo možné odevzdat zásilku adresátovi v opětovně uzavřeném stavu, byl by sledovaný záměr orgánů činných v trestním řízení zmařen, což je v rozporu s účelem, kterému předmětné zajišťovací úkony slouží. Pro úplnost nutno konstatovat, že nelze v těchto případech postupovat podle § 87 odst. 2 věty druhé tr. ř., neboť pokud by byla otevřená zásilka založena do spisu a tudíž adresátovi neodevzdána, rovněž by to vedlo k zamezení další korespondence, kterou orgány činné v trestním řízení považují za nutnou k objasnění věci.

Lze tedy uzavřít, že v některých případech po otevření zásilky vydané podle § 86 odst. 1 tr. ř. není vyloučeno odevzdat tuto zásilku adresátovi podle § 87 odst. 2 věty první tr. ř. ve stavu, ze kterého adresát nezjistí, že zásilka byla otevřena.